

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ**

СИНЕЛЬНИК КАТЕРИНА ДМИТРІВНА

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗ ТА ОПОДАТКУВАННЯ
РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ»
(на матеріалах АТ «УКРПОШТА»)**

**Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Фіскальне адміністрування та митна
справа»**

**АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеню «магістр»**

Чернігів 2021

Кваліфікаційною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Навчального університету «Чернігівська політехніка»

Науковий керівник: д.е.н. **Сакун Олександра Сергіївна**, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Національного університету «Чернігівська політехніка»

Рецензент: бухгалтер ТОВ «Новатор Планта» Сербіна О.В.

Захист відбудеться «22» грудня 2021 р. о 9.00 год. на засіданні
Екзаменаційної комісії у Національному університеті «Чернігівська
політехніка»

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту
к.ф.- м.н., доц.

Юрченко М.Є.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сьогодні, коли відбувається шалений розвиток соціально-економічних відносин, найголовнішим та найактуальнішим питанням все одно залишається оплата праці, оскільки головною метою для всіх працюючих є отримання матеріальної винагороди у грошовій формі, а саме заробітної плати, тому що кожна людина намагається задовольнити свої потреби.

Облік розрахунків з оплати праці вважається складним та трудомістким процесом, оскільки потребує точності та відповідальності.

В Україні теоретико-методологічні засади та питання обліку з оплати праці досліджували такий ряд вчених: О.М. Анісімова, О.А. Грішова, А.В. Калина, А.М. Колот, Н.В. Каткова, В.Н. Завгородній, Л.М. Яременко, А. А. Малашевська, Ю.Ю. Миронова, В.А. Панасенко та ін.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних та практичних аспектів організації обліку, аналізу та оподаткування розрахунків з оплати праці, а також розробці пропозицій щодо їх удосконалення.

Для досягнення зазначеної мети в роботі поставлені та вирішені такі завдання:

- дослідити економічну сутність розрахунків з оплати праці;
- визначити методичні основи обліку та оподаткування розрахунків з оплати праці;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення обліку і оподаткування розрахунків з оплати праці в Україні;
- здійснити фінансово-економічну характеристику діяльності АТ «УКРПОШТА»;
- з'ясувати особливості організації первинного, синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з оплати праці на АТ "УКРПОШТА";
- дослідити організацію оподаткування розрахунків з оплати праці на АТ "УКРПОШТА";
- узагальнити проблеми та недоліки організації обліку і оподаткування розрахунків з оплати праці АТ "УКРПОШТА";
- запропонувати напрями удосконалення організації обліку розрахунків з оплати праці АТ "УКРПОШТА";
- розробити пропозиції щодо удосконалення процесів оподаткування розрахунків з оплати праці АТ "УКРПОШТА".

Об'єктом дослідження є процес організації обліку і оподаткування розрахунків з оплати праці в АТ "УКРПОШТА".

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів організації обліку, аналізу та оподаткування розрахунків з оплати праці.

Методи дослідження. При вирішенні завдань кваліфікаційної роботи, нами були використані такі методи та підходи наукового пізнання: аналіз – для деталізації об'єкта дослідження; синетз; вимірювання; порівняння – при

зіставленні НП(С)БО 26 та МСБО 19; при порівнянні даних для фінансово-економічного аналізу; узагальнення; абстрагування – при формулюванні висновків на основі проведеного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують облік і оподаткування розрахунків з оплати праці, офіційні статистичні матеріали, дані мережі Інтернет. Фактологічною основою проведеного дослідження є статті вітчизняних учених з організації бухгалтерського обліку та оподаткування розрахунків з оплати праці, матеріали АТ «УКРПОШТА».

Практичне значення одержаних результатів. Основні результати дослідження спрямовані на вдосконалення методики й практики організації обліку та оподаткування щодо розрахунків з оплати праці АТ «УКРПОШТА». Зокрема, запропоновано впровадження на підприємстві нову комп'ютерну програму для автоматизації обліку, підвищення кваліфікації працівників бухгалтерії, оновлення Наказу про графік документообігу первинних бухгалтерських документів, розширення робочого плану рахунків обліку заробітної плати та проведення внутрішнього контролю на підприємстві.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження доповідалися та обговорювалися на:

1) XI Міжнародній науково-практичній конференції «Юність науки – 2021: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства»;

2) I Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених «Стратегічні орієнтири сталого розвитку в Україні та світі» (м. Чернігів, НУ «Чернігівська політехніка», 14 травня 2021 року);

3) VII Міжнародній науково-практичній конференції “Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку” (м. Чернігів, НУ «Чернігівська політехніка», 27 листопада 2021 року).

Публікації. За результатами дослідження опубліковані тези доповідей:

1) Синельник К.Д. Економічна сутність розрахунків з оплати праці. Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : VII Міжнародна науково-практична конференція (м. Чернігів, 27 листопада 2021 р.) : тези доповідей. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. С.33-36.

2) Синельник К.Д. Організація обліку розрахунків з оплати праці. Юність науки – 2021: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 25-26 березня 2021 р.) : у 2-х ч. Ч.1 / НУ «Чернігівська політехніка». – Чернігів, 2021.-С.174-176.

3) Синельник К.Д. Сучасні особливості оподаткування оплати праці. Стратегічні орієнтири сталого розвитку в Україні та світі: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф., 14 трав. 2021 р. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. С. 115-117.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох

розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Основний зміст викладено на 80 сторінках друкованого тексту. Робота містить 26 таблиць, 6 рисунків, 5 додатків. Список використаних джерел налічує 82 найменування, поданих на 8 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми кваліфікаційної роботи, встановлено мету та завдання, предмет і об'єкт, методи та інформаційна база дослідження, визначене практичне значення результатів дослідження, а також подано структуру роботи.

У першому розділі «**Теоретико-методичні засади обліку, аналізу та оподаткування розрахунків з оплати праці**» досліджено економічну сутність розрахунків з оплати праці, визначено методичні основи обліку та оподаткування розрахунків з оплати праці, проаналізовано нормативно-правове забезпечення обліку і оподаткування розрахунків з оплати праці в Україні.

1) Встановлено, що заробітна плата – це винагорода працівникам за виконану ними роботу та найдієвіший метод мотивації для підняття продуктивності праці.

2) Визначено думки науковців щодо визначення та ототожнення понять «оплата праці» та «заробітна плата», вони розділилися на два табори, також чітко визначити поняття «заробітна плата» їм не вдалося, кожен трактує його по своєму. Але, відповідно до ст. 1 ЗУ «Про оплату праці», заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу [4]. Також в нормативно-правовій базі поняття не розділяють, а вважають їх синонімами.

3) Встановлено, що заробітна плата складається з: основної заробітної плати, додаткової заробітної плати та інших заохочувальних та компенсаційних виплат. Форми оплати праці поділяються на погодинну та відрядну, підприємство її обирає самостійно.

4) Виявлено, що дохід працівників, тобто заробітна плата обкладається такими обов'язковими платежами до бюджету як податок на доходи фізичних осіб та військовий збір, також на суму заробітної плати нараховується єдиний соціальний внесок, який сплачує підприємство.

5) Охарактеризовані основні нормативно-правові документи щодо обліку і оподаткування розрахунків з оплати праці, їх регулюють: Конституція України, Кодекс законів про працю, Закон України «Про оплату праці», Закон України «Про колективні договори та угоди», Податковий кодекс України, НП(С)БО 26 «Виплати працівникам» [15], МСБО 19 «Виплати працівникам» [16] та інші. Основним же законодавчим документом, що регулює трудові відносини є «Кодекс законів про працю»

України» [13] від 10 грудня 1971 року № 322-VIII, основним внутрішнім документом є колективний договір, що регулює соціально-економічні відносини та вирішує питання між роботодавцями та їх працівниками.

6) Визначено, що мінімальна заробітна плата з 01.12.2021 складає 6500 грн. Розмір мінімальної заробітної плати встановлюється і переглядається відповідно до статей 9 і 10 Закону України «Про оплату праці» [4] та не може бути нижчим від розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

7) Встановлено, що система оплати праці регулюється на державному та договірному рівні. На державному визначаються основні моменти, що стосуються встановлення державних норм і гарантій, умов праці та оподаткування доходів працюючих. На договірному рівні – трудові та соціально-економічні відносини.

У другому розділі роботи **«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА АТ «УКРПОШТА»»** наведена фінансово-економічна характеристика діяльності АТ «УКРПОШТА», з'ясовано особливості організації первинного, синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з оплати праці на досліджуваному підприємстві, досліджено організацію оподаткування розрахунків з оплати праці на АТ «УКРПОШТА».

Визначено мету та предмет діяльності АТ «УКРПОШТА», а саме: отримання прибутку від здійснення господарської діяльності: надання послуг поштового зв'язку на всій території України для задоволення потреб користувачів та забезпечення ефективного розвитку єдиної національної мережі поштового зв'язку України (Складено на основі додатку А).

Проаналізовано фінансово-економічний стан підприємства, майновий стан, джерела фінансування, також проаналізована ліквідність, фінансова стійкість, ділова активність та рентабельність. Отже, темп росту середньорічної вартості оборотних активів у 2018 році порівнюючи з 2017 роком знизився на 0,88%, у 2019 в порівнянні з 2018 році показник зріс на 1,86%, а у 2020 році порівнюючи з 2019 роком зростання відбулося на 54,7%.

Щодо інших операційних доходів, то темп росту у 2018 році порівнюючи з 2017 роком знизився аж на 85,56%, у 2019 році у порівнянні з 2018 роком відбувся різке зростання на 1547,67%, а у 2020 порівнюючи з 2019 роком показник знизився на 63,33%.

Темп росту показника дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги у 2018 році зменшився на 81,03% у порівнянні з 2017 роком, у 2019 році цей показник збільшився на 73,69% порівнюючи з 2018 роком, у 2020 році збільшився на 21,98% у порівнянні з 2019 роком.

Відповідно до аналізу показників праці, витрати на оплату праці у 2019 році зменшилися на 0,36% порівнюючи з 2018 роком, а середня кількість працівників зменшилася на 7,81%, якщо порівнювати з 2018 роком, витрати на оплату праці у 2020 році збільшилися на 12,56% порівнюючи з 2019 роком, а от середня кількість працівників зменшилася на 1,99%, оскільки середня зарплата по АТ «Укрпошта» залишається на надзвичайно низькому рівні. Це призводить до високої плинності персоналу, великої кількості

незакритих вакансій, особливо в мережі, що, в свою чергу, зменшує пропускну спроможність і генерацію додаткових доходів [60].

Охарактеризовано робочий план рахунків обліку заробітної плати АТ «УКРПОШТА»: рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» має такі субрахунки: 661000 «Розрахунки за заробітною платою», 662000 «Розрахунки з депонентами», 663000 «Розрахунки за іншими виплатами» та 664000 «Розрахунки за виплатою допомоги по тимчасовій непрацездатності за рахунок Фонду соціального страхування».

Встановлено перелік утримань та нарахувань із заробітної плати, які сплачує АТ «УКРПОШТА» та їх строки, відповідно до ПКУ [26]. А саме в АТ «УКРПОШТА» утримуються ПДФО – 18% та ВЗ – 1,5%, а також нарахування ЄСВ у розмірі 22% (для інвалідів – 8,41%). Строки, згідно з якими підприємство повинно сплачувати до податки до бюджету залежать напряму від способу виплати (готівковий, безготівковий, не грошова форма).

Визначено порядок нарахування та сплати ЄСВ на АТ «УКРПОШТА», наведено типові бухгалтерські проведення. ЄСВ сплачується протягом 10 календарних днів, але якщо останній день строків сплати єдиного внеску припадає на вихідний, святковий або неробочий день, останнім днем таких строків сплати єдиного внеску вважається перший робочий день, що настає за вихідним, святковим або неробочим днем [76].

У третьому розділі **«Проблеми організації обліку і оподаткування розрахунків з оплати праці ат «УКРПОШТА»»** та шляхи їх вирішення» узагальнено проблеми організації обліку і оподаткування розрахунків з оплати праці АТ "УКРПОШТА" та надані пропозиції щодо їх вирішення, розроблені шляхи удосконалення процесів оподаткування розрахунків з оплати праці АТ «УКРПОШТА».

За результатами дослідження обліку розрахунків з оплати праці на АТ «УКРПОШТА» було виявлено такі недоліки в обліку: автоматизація обліку, недосконало організований синтетичний та аналітичний облік розрахунків з оплати праці, недоліки у графіку документообігу.

Запропоновано такі шляхи удосконалення обліку розрахунків з оплати праці: впровадження нової інтегрованої ERP-системи, проведення тренінгів для працівників бухгалтерії для підвищення навичок у новій комп'ютерній програмі, оновлення Наказу про графік документообігу первинних бухгалтерських документів, проведення внутрішнього контролю на підприємстві, деталізація рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам».

Основні пропозиції та результати від впровадження запропонованих заходів наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Пропозиції щодо удосконалення обліку розрахунків з оплати праці на АТ «УКРПОШТА»*

Заходи	Шляхи досягнення	Економічний ефект
1	2	3
Сучасна автоматизація обліку	Впровадження на підприємстві нової інтегрованої ERP-системи.	Прозора та удосконалена система обліку, можливість надання та обмін даних між дирекціями та ЦАУ в одній системі.
Підвищення кваліфікації працівників бухгалтерії	Проведення навчальних тренінгів щодо теоретичних основ та практичних навичок в ERP-системі.	Повна професійна компетентність та зменшення проблемних питань при користуванні новою програмою ERP.
Оновлення Наказу про графік документообігу первинних бухгалтерських документів.	Додати розділ, що стосується руху документообігу первинних документів з оплати праці.	Чіткий рух документів, що стосується заробітної плати, оперативність їх обробки, стабілізація роботи бухгалтерії.
Впровадження системи внутрішнього контролю на підприємстві	Проведення внутрішнього контролю на підприємстві.	Надання достовірних даних, контроль за дотриманням правомірності дій та зменшення кількості помилок.
Розширення робочого плану рахунків обліку заробітної плати	Деталізація рахунка 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» шляхом додавання нових субрахунків.	Зручне надання, фільтрування, сприйняття та отримання необхідної інформації.

Розроблено новий розділ у Графіку документообігу первинних документів, що стосуються оплати праці на АТ «УКРПОШТА».

Запропоновано проводити внутрішній контроль щодо обліку розрахунків за заробітною платою для того щоб не виникали питання щодо достовірності та правомірності дій пов'язаних з оплатою праці.

Розроблено план та програму внутрішнього контролю щодо обліку розрахунків з оплати праці на АТ «УКРПОШТА».

Запропоновано проведення внутрішнього контролю щодо оподаткування заробітної плати щоб не допустити на АТ «УКРПОШТА» несплати, неповної сплати або несвоєчасної сплати податків та зборів, що стягуються із заробітної плати.

ВИСНОВКИ

Отже, відповідно мети у кваліфікаційній роботі ми обґрунтували теоретичних, методичні та практичні аспекти, а також розробили пропозиції щодо удосконалення організації обліку, аналізу та оподаткування розрахунків з оплати праці АТ «УКРПОШТА».

1. Досліджено економічну сутність розрахунків з оплати праці, тобто визначили, що заробітна плата – це винагорода працівникам за виконану ними роботу та найдієвіший метод мотивації для підняття продуктивності праці. Із доходу, у вигляді заробітної плати утримуються такі податки як: ПДФО та ВЗ, також на суму заробітної плати нараховується ЄСВ, що сплачує підприємство до спеціального фонду.

2. Визначено перелік основних нормативно-правових документів, до них належить: Конституція України [28], Кодекс законів про працю [13], Закон України «Про оплату праці» [4], Закон України «Про колективні договори та угоди» [32], Податковий кодекс України [26], НП(С)БО 26 «Виплати працівникам» [15], МСБО 19 «Виплати працівникам» [16] та інші.

3. Проаналізовано показники праці, що свідчить про те, що витрати на оплату праці у 2019 році зменшилися на 0,36% порівнюючи з 2018 роком, а середня кількість працівників зменшилася на 7,81%, якщо порівнювати з 2018 роком, витрати на оплату праці у 2020 році збільшилися на 12,56% порівнюючи з 2019 роком, а от середня кількість працівників зменшилася на 1,99%, оскільки середня зарплата по АТ «Укрпошта» залишається на надзвичайно низькому рівні. Це призводить до високої плинності персоналу, великої кількості незакритих вакансій, особливо в мережі, що, в свою чергу, зменшує пропускну спроможність і генерацію додаткових доходів [60].

4. За результатами дослідження організації обліку та оподаткування розрахунків з оплати праці було виявлено ряд таких недоліків: автоматизація обліку, недосконало організований синтетичний та аналітичний облік розрахунків з оплати праці, недосконало розроблений графік документообігу, недосконала система оплати праці, відсутність додаткового мотивування працівників задля підвищення продуктивності праці, недосконала система оподаткування.

5. Обґрунтовано, що АТ «УКРПОШТА» потребує сучасної автоматизації обліку, оскільки на даний момент підприємство користується 80-ма різними комп'ютерними програмами, через що виникають труднощі з обміном даних між Дирекціями та Центральним апаратом управління.

6. Основними пропозиціями щодо удосконалення організації обліку розрахунків оплати праці на підприємстві є: впровадження нової інтегрованої ERP-системи, проведення тренінгів для працівників бухгалтерії для підвищення навичок у новій комп'ютерній програмі, оновлення Наказу про графік документообігу первинних бухгалтерських документів, проведення внутрішнього контролю на підприємстві, деталізація рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам».

7. Доведено, що удосконалення обліку розрахунків з оплати праці дасть змогу підвищити ефективність бухгалтерії, налагодити процес та точність

документообігу первинних документів, а автоматизація обліку спростить саме ведення обліку, скоротить шанси на помилки, що відбувалися через людський фактор.

8. Запропоновано впровадження внутрішнього контролю щодо обліку розрахунків за заробітною платою для того щоб запобігти виникненню помилок щодо нарахування та сплати заробітної плати, запевнити щодо достовірності та правомірності дій пов'язаних з оплатою праці АТ «УКРПОШТА».

9. Рекомендовано проведення внутрішнього контролю щодо оподаткування заробітної плати щоб не допустити на АТ «УКРПОШТА» несплати, неповної сплати або несвоєчасної сплати податків та зборів, що стягуються із заробітної плати.

10. Обґрунтовано, що впровадження на АТ «УКРПОШТА» внутрішнього контролю щодо оподаткування заробітної плати позитивно вплине на діяльність бухгалтерії та підприємства в цілому і допоможе уникнути проблем та недоліків при зовнішній перевірці контролюючими органами.

АНОТАЦІЯ

Синельник К.Д. Організація обліку, аналіз та оподаткування розрахунків з оплати праці (на матеріалах АТ «УКРПОШТА»). Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» ОПП «Фіскальне адміністрування і митна справа». – Національний університет «Чернігівська політехніка». Чернігів, 2021.

У роботі досліджено економічну сутність розрахунків з оплати праці, визначено методичні основи обліку та оподаткування розрахунків з оплати праці, проаналізоване нормативно-правове забезпечення обліку і оподаткування розрахунків з оплати праці в Україні.

Здійснено аналіз фінансово-економічної характеристики діяльності АТ «УКРПОШТА», розглянуто основні особливості організації первинного, синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві, досліджена організацію оподаткування розрахунків з оплати праці на АТ «УКРПОШТА».

Визначено та узагальнено проблеми та недоліки організації обліку і оподаткування розрахунків з оплати праці, запропоновані напрями удосконалення організації обліку розрахунків з оплати праці, розроблені пропозиції щодо удосконалення процесів оподаткування розрахунків з оплати праці.

За результатами дослідження сформовані пропозиції щодо: оновлення автоматизації обліку (впровадження на підприємстві нової інтегрованої ERP-системи); підвищення кваліфікації працівників бухгалтерії (проведення навчальних тренінгів щодо теоретичних основ та практичних навичок в ERP-системі); Оновлення Наказу про графік документообігу первинних бухгалтерських документів (додати розділ, що стосується руху документообігу первинних документів з оплати праці); впровадження системи внутрішнього контролю на підприємстві (проведення внутрішнього контролю на підприємстві); Розширення робочого плану рахунків обліку заробітної плати (Деталізація рахунка 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» шляхом додавання нових субрахунків).

Ключові слова: ОБЛІК, АНАЛІЗ, ОПОДАТКУВАННЯ, ОПЛАТА ПРАЦІ, РОЗРАХУНКИ, ЗАРОБІТНА ПЛАТА, ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, ПОДАТОК, ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ, ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ.